

Biskop Atle Sommerfeldt:

Preken Borg 50 år jubileumsgudstjeneste Nedre Romerike prosti:

Strømmen kirke - 29.september 2019 – Mikkelsmesse

1 Mos 28,10-19a // Hebr 2,4-10 // Joh 1,47-51

”La ditt rike komme – englenes budskap”

Menneskets kamp mot det som truer og ødelegger livene våre er et av menneskets adelsmerker. Mennesket aksepterer ikke at rammebetingelsene i natur og kultur er uforanderlige. I vår tradisjon, fortalt i den hebraiske bibelen og videreført i Det nye testamentet og kirkens tradisjon, danner kampen mot det onde som rammer oss og som vi selv utfører og er en del av, menneskehetens grunnleggende livsbetingelse.

Det har aldri vært vanskelig å peke ut tegn på ødeleggelse og ondskap. Angrep på helse, levekår og felleskap skjer hele tiden og overalt. Kreftene som vil ekskludere, undertrykke og stemple andre er sterke, og sykdom og ulykker rammer oss hele tiden. Og det er lett å se hvordan destruksjonens krefter lykkes i å forføre oss til likegyldighet, kynisme og apati i møte med andres lidelse og nød.

Men vår tradisjon er **også** bærer av en annen fortelling, fortellingen om Guds rike og godehetsvisjon for skaperverk og menneskehet.

«Gud hjelper de undertrykte til deres rett, han gir mat til dem som sulter. Herren setter fri dem som er bundet. Herren gir de blinde syn. Herren reiser de nedbøyde opp, Herren elsker de rettferdige. Herren verner innflyttere. Han holder enker og farløse oppe, men gjør veien krocket for dem som gjør urett» (Salme 146). Det er denne visjonen Jesus identifiserer seg med i synagogen i Nasaret:

«Herrens Ånd er over meg, for han salvet meg til å forkynne evangeliet for fattige. Han har sendt meg for å forkynne for fanger at de skal få frihet og for blinde at de skal få syn, for å sette undertrykte fri, for å forkynne et nådens år fra Herren».

Vi hører hvordan Gudsrikets godhetsvisjon er i nærkontakt med menneskers faktiske livserfaringer av ødeleggelse og nød. Visjonen er ikke plassert et annet sted og i en annen dimensjon, men her hos oss, i vår hverdag og virkelighet.

Når Borg bispedømme feirer 50 år, valgte vi som visjon for jubileet det som også er Den norske kirkes visjon – «Mer himmel på jord». Denne visjonen er en kortform av to av bønnene i «Fader Vår», bønnen Jesu lærte oss – «La viljen din skje på jorden som i himmelen» og «La ditt rike komme».

«La ditt rike komme» er bønnen om at Guds godhetsvisjon må komme til oss og alle folkeslag. Det er et rop og en bønn, og ved å gå inn i disse ordene får vi også en livsretning og et livsmål.

I denne bønnen gir Jesus oss ord som favner vår frustrasjon og bitterhet og redsel og klage over alt det som er annerledes enn Gudsrikets godhetsvisjon. «La ditt rike

komme» kan være klageropet vi trenger å rope om å få se glimt av Guds himmel på jord, som ofte kan synes fjern.

Jakob var på flukt fra sin bror Esaus rettferdige sinne etter at Jakob hadde svindlet Esau og tatt fra ham farsarven. Det er da han i drømme får visjonen om hvordan Jacobs ætt skal bli bærere av budskapet om Guds godhetsvisjon til og for alle folkeslag. Gud er tilstede i skaperverket og englene er budbærere om Gudsrikets kvaliteter og beveger seg hele tiden mellom himmel og jord. De er budbærere om at midt i fortvilelse og flukt og ørken, holder Gud på med å fremme sitt rikes kvaliteter.

I antikkens og middelalderens verdensbilde tenkte en at det utenfor vår erfarbare virkelighet foregikk en dramatisk kamp mellom onde og gode krefter. Englene, og i fremste rekke erkeengelen Mikael, ledet Guds kamp mot ondskaper. I østkirkens ikoner fremstilles han derfor ofte med rustning og sverd. Fra slutten av 300-tallet feiret kirken gudstjeneste knyttet til erkeengelen Mikael – på norsk ble det Mikkelmesse. Messen ble feiret for å minne oss om «budbærerne som vokter og verner oss mot ondskapens makter», som det heter i en av bønnene på denne dagen.

I vår tid kan vi stå i fare for å overføre dette antikke verdensbilde til vårt verdensbilde ved å lete etter ekstraordinære manifestasjoner av kampen mellom ondt og godt. Men dette er en misforstått bruk av den bibelske erkjennelsen av at ondskap og godhet kjemper om makten i vår tilværelse. Det er en dyp kirkelig tradisjon at vi identifiserer denne kosmiske kampen til konkrete erfaringer i vår hverdag. Det skjer når ondskap ødelegger menneskeliv, Guds bilde på jord. Å finne spor av erkeengelen Mikael's kamp mot ondskap finner vi ikke ved å rette blikket mot himmelen. Sporene finner vi der godhet og kjærlighet lever og virker i skaperverk og menneskehet.

Guds rikes nærhet og tilstedeværelse er kjernen i Jesu forkynnelse i ord og handlinger. Han bekjemper krefter som ødelegger menneskers liv når religiøse påbud overkjører hensynet til menneskers verd og deres beste, han reiser opp de som er nedbøyde og oversette, inkluderer mennesker fra andre folkeslag og religioner og understreker det store ansvaret de med makt og myndighet har for å bidra til rettferdighet og fred. Jesus lever Guds rikes kvaliteter og gir oss konkrete fortellinger om hva det innebærer i dagliglivet.

Det har vært vanlig å hevde at Jesus tok feil. Han skulle visstnok ha vært så sterkt formet av sin tids verdensbilde at han mente at kampen mellom godhet og ondskap var inne i sin siste fase og at Guds rike derfor var maksimum en generasjon unna. Vi vet jo nå at slik gikk det ikke. Sluttoppgjøret med ondskap har ikke funnet sted. Ondskaper og ødeleggelseskrefter herjer fortsatt blant oss og i oss.

Men Jesus tok ikke feil. Guds rike er nær fordi det er nær hver og en av oss. Jesus viser oss at tegnene på Guds rike er midt i blant oss:

«Se på liljene på marken» - og vi kan tilføye se på alt det utrolige som skaperverket og naturen forteller oss om mystiske og ufattelige tilpasninger og skjønnhet.

Se på menneskene som i sin nød allikevel har overskudd til å tenke på andre enn seg selv når den fattige enkens gir sin skjerv.

Se på den fantastiske innsatsen og fremgangen som utfolder seg hver eneste dag på våre sykehus og sykehjem der krefter som ødelegger livet bekjempes og, i så utrolig mange tilfeller, overvinner sykdommen.

Se på alle de menneskene som ledsager andre når nøden rammer og vi trenger en hånd, en tilstedeværelse, en samtale.

Se på den oppreisning som har skjedd for mennesker med funksjonsnedsettelse og de mange eksemplene på inkludering av mennesker som er annerledes og fremmede for flertallet.

Se på de som protesterer og kjemper for fred og rettferdighet i samfunn der krig, klimakrise og undertrykkelse råder.

Guds rike er nær og englene holder på hele tiden å kjempe og mobilisere alle krefter i kampen mot det onde.

Av og til kan vi i kirken bli innkrøket i oss selv og tenke at Gud mobiliserer erkeengelen Michael og alle sine engler bare hos oss, at det bare er kirken som er bærer av Guds rike i denne verden. Da gjør vi Gud betydelig mindre enn Gud er, og låser Gud inne i det vi kan kontrollere og bestemme over. Gudsriketegnene er ikke bundet til kirken og kirkens rom.

Men når det er sagt har kirken en særlig sendelse og et særlig oppdrag i verden. Jesu ultimate kamp mot ondskap og ødeleggelse kunne alle observere da han led forbryterens død på korset, og hele verden kunne se at godhetens budbærer overvunnet.

Korset og Jesu død kunne ikke skape en bevegelse i verden som pekte på Guds visjon. Men engelens budskap til kvinnene påskemorgen om at Jesus hadde beseiret døden og ondskaperen skapte en bevegelse og et folk som viderefører Guds budskap til Jakob. Til dette oppdraget og denne sendelsen mobiliserer Gud mennesker til å delta. Vi hørte det lest i fortellingen om Natanael som en av de første. Jesus fortalte at Jakobs drøm ville bli virkeliggjort i ham. Himmelen ville bli åpnet i Jesus for alle folkeslag.

Kirken er folket som bærer Guds rikets mest tydelige tegn ut til alle folkeslag. Kirken gir mennesker mulighet til å bli med i Jesu kamp og seier i dåpens handling og smake godhetens visjon når vi minnes den korsfestede og oppstandne Jesus Kristus i måltidets fellesskap med brød og vin, med hverandre og med Gud.

Sakramentenes mysterium er, som forfatteren av Hebreerbrevet sier, at Jesus måtte kjempe og selv erfare lidelsens og dødens virkelighet for å kunne å ledsage mennesker inn i herligheten. Den kampen fortsetter - og erkeengelen Mikael holder på, skjult for oss, men erfart. Denne realiteten gjør vår bønn om mer himmel på jord til et oppdrag om å bekjempe apati, likegyldighet og kynisme i møte med menneskers lidelse og nød.

Da deltar vi i englenes oppdrag og kamp, og blir voktere og vernere av andre mennesker i nød og fare.

La ditt rike komme – gi oss kraft til å være med og gi glimt av Guds himmel på jord for mennesker og skaperverk.

Ære være Faderen og Sønnen og Den hellige ånd som var og er og blir en sann Gud fra evighet til evighet. Amen.